

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetések az oktatás és a képzés hatékonyságáról és méltányosságáról

(2006/C 298/03)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSEZŐ KÉPVISELŐI,

TEKINTETTEL:

1. arra, hogy az Európai Tanács 2000. március 23–24-i lisszaboni ülése az Európai Unió stratégiai céljaként tűzte ki, hogy a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává váljon, amely több és jobb munkahellyel és nagyobb társadalmi kohézióval képes a fenntartható gazdasági növekedésre, az Oktatási Tanácsot pedig megbízta, hogy adjon általános véleményt az oktatási rendszerek konkrét jövőbeni célkitűzéseiről, a közös érdekeltségekre és prioritásokra koncentrálva, tiszteletben tartva ugyanakkor a nemzeti sokszínűséget; ⁽¹⁾
2. az Oktatási Tanács „Az oktatási és képzési rendszerek konkrét jövőbeni célkitűzései” című, 2001. február 12-i – az Európai Tanács 2001. március 23–24-i ülésére benyújtott – jelentésére, amely három stratégiai célkitűzést és tizenhárom kapcsolódó célkitűzést határoz meg; ⁽²⁾
3. az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram első és második stratégiai célkitűzésére, nevezetesen „az erőforrások legjobb felhasználása” kapcsolódó célkitűzést is ⁽³⁾ magában foglaló, „az oktatási és képzési rendszerek minőségének és hatékonyságának javítása az Európai Unióban” célkitűzésre, és a „Nyitott tanulási környezet” és az „Aktív állampolgárság, az esélyegyenlőség és a társadalmi kohézió támogatása” kapcsolódó célkitűzéseket is magában foglaló, „az oktatási és képzési rendszerekhez való hozzáférés megkönnyítése mindenki számára” célkitűzésre;
4. a Bizottság 2003. január 10-i, „Hatékony befektetés az oktatásba és a képzésbe: Elengedhetetlen szükségszerűség Európa számára” című közleményére ⁽⁴⁾, amely „az emberi erőforrások terén a befektetések jelentős mértékű növelésére”, és „a létező erőforrások hatékonyabb felhasználására” szólít fel;
5. az európai oktatási és szakképzési átlagteljesítmény referenciaszintjeiről (hivatkozási értékek) szóló, 2003. május 5-i európai tanácsi következtetésekre, amelyekben kiemelték, hogy az Oktatás és képzés 2010 „munkaprogram” ⁽⁵⁾ végrehajtása figyelemmel kísérésének egyik eszközeként szolgáló európai ... átlagteljesítmény referenciaszintjeinek meghatározásáról megállapodott a Tanács⁶.”
6. a Tanács és a Bizottság 2004. február 26-i, az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításáról szóló, közös időközi jelentésére, amely hangsúlyozza, „hogyan minél hamarabb többet és hatékonyabban kell befektetni az emberi erőforrásokba”, és „különösen a felsőoktatás, a felnőttoktatás és a szakmai továbbképzés terén a közszektor részéről nagyobb mértékű beruházásra, és adott esetben magasabb szintű magánberuházásokra” szólít fel; ⁽⁶⁾
7. a Tanács és a Bizottság 2006. február 23-i, az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításáról szóló, közös időközi jelentésére, amely hangsúlyozza, hogy azonos figyelmet kell fordítani az oktatási és képzési rendszerek hatékonysági, minőségi és méltányossági célkitűzéseire, mivel „ez elengedhetetlen feltétele a lisszaboni célok elérésének és egyidejűleg az európai szociális modell megerősítésének”, továbbá hogy „a hatékonyság és a méltányosság közötti viszony nem tételez fel kompromisszumot”, és „az iskola-előkészítő oktatásba történő befektetés különösen kimagasló jelentőséggel bír az iskolai kudarc és a társadalmi kirekesztés megelőzése szempontjából”; ⁽⁷⁾
8. az Európai Tanács 2006. március 23–24-i ülése következtetéseire, amelyben hangsúlyozták, hogy „az oktatás és a képzés kulcsfontosságú tényező a versenyképesség és a társadalmi kohézió terén meglévő uniós potenciál hosszú távú kibontakoztatásában”, hogy „fel kell gyorsítani a reformokat az egyszerre hatékony és igazságos, magas szintű oktatási rendszerek biztosítása érdekében”, és „az oktatásba és képzésbe való beruházások olyan magas arányú megtérülést eredményeznek, amely alapvetően ellensúlyozza a költségeket, és messze túlmutat a 2010. éven”; ⁽⁸⁾
9. a tagállamokat értékelési kultúra kialakítására felkérő, „Hatékony és igazságosság az európai oktatási és képzési rendszerekben” című bizottsági közleményre ⁽⁹⁾, amely – mivel a kutatói hálózatokkal együttműködésben készült – pozitív lépést jelent a tényekre alapuló oktatás- és képzési politika továbbfejlesztése felé.

⁽⁶⁾ „Oktatás és képzés 2010: A lisszaboni stratégia sikere a sürgős reformokon múlik”, a Tanács és a Bizottság közös időközi jelentése az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzései nyomon követésének részletes munkaprogramja végrehajtásáról (6905/04).

⁽⁷⁾ „Az oktatás és képzés korszerűsítése: Kulcs Európa jólétéhez és társadalmi kohéziójához” – a Tanács és a Bizottság 2006. évi közös időközi jelentése az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításában elért haladásról (HL C 79., 2006.4.1., 1. o.)

⁽⁸⁾ Elnökségi következtetések, az Európai Tanács brüsszeli ülése, 2006. március 23–24. (7775/06).

⁽⁹⁾ „Hatékony és igazságosság az európai oktatási és képzési rendszerekben” – a Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek (12677/06).

⁽¹⁾ Elnökségi következtetések, az Európai Tanács lisszaboni ülése, 2000. március 23–24., (SN 100/1/00 REV 1).

⁽²⁾ „Az oktatási és képzési rendszerek konkrét jövőbeni célkitűzései”, az Oktatási Tanács jelentése az Európai Tanács számára (5980/01).

⁽³⁾ Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzései nyomon követésére vonatkozó részletes munkaprogram (HL C 142., 2002.6.14.).

⁽⁴⁾ „Hatékony befektetés az oktatásba és a képzésbe: Elengedhetetlen szükségszerűség Európa számára” – bizottsági közlemény (5269/03).

⁽⁵⁾ HL C 134., 2003.6.7., 3. o.

MEGÁLLAPÍTJÁK, hogy

az oktatásnak és a képzésnek a nemzeti jogszabályok, politikák és gyakorlatok szerinti szervezése és erőforrással való ellátása az egyes tagállamok megfelelő hatóságainak az ügye. Szükség van ugyanakkor európai együttműködésre egymás tapasztalatainak és a bevált gyakorlatoknak a hasznosítása érdekében, valamint mutatókra és hivatkozási értékekre az eredmények nyomon követése érdekében. Az egész életen át tartó tanulással összefüggésben az oktatási és képzési politikák sikeréhez olyan több ágazatra kiterjedő megközelítésre van szükség, amely – különösen a kutatás és innováció, a foglalkoztatás, a gazdaság, a szociális és egészségügyi ellátás, valamint az ifjúság és a kultúra területén – kapcsolódik a megfelelő szakpolitikákhoz.

KINYILVÁNÍTJÁK, hogy

1. a demokráciához, a társadalmi kohézióhoz és a fenntartható gazdasági növekedéshez jelentős mértékben hozzájáruló oktatást és képzést a jövőre irányuló, kiemelt fontosságú befektetésnek kell tekinteni. A tagállamok számára az egész életen át tartó tanulásra irányuló stratégiák terén a kihívást az oktatási befektetések azon prioritásainak meghatározása jelenti, amelyek a tanulási eredmények minőségére és méltányosságára a legeredményesebb hatást fejtik ki;
2. a globalizálódás, a demográfiai változások, a gyors technológiai fejlődés és az állami költségvetésekre nehezedő növekvő nyomás által támasztott kihívásokkal szemben elengedhetetlen fontosságú az oktatás és a képzés hatékonyságának és igazságosságának növelése. A közkiadások szigorú korlátozásai ellenére széles körben felismerték az emberi erőforrások megfelelő – és adott esetben megnövelt – finanszírozásának és ennek megfelelően a magán-hozzájárulások növelésére és /vagy optimális felhasználására vonatkozó lehetőségek mérlegelésének szükségességét;
3. az oktatási és képzési rendszerekben létező, – többek között alacsony teljesítményt és az iskola idő előtti elhagyását eredményező – egyenlőtlenségek jelentős, a befektetéseknel lényegesen nagyobb, rejtett társadalmi költségekhez vezethetnek. Egy modern, tudásalapú társadalomban a hatékony és igazságos, magas szintű oktatási és képzési rendszerek kialakítása jelentősen hozzájárul a munkanélküliség, a társadalmi kirekesztés, és az emberi erőforrás-potenciál elpazarlása jelentette kockázatok csökkentéséhez;
4. a minőség az Európai Unióban az oktatás és képzés valamennyi formájának közös célkitűzése, amelyet rendszeresen ellenőrizni és értékelni kell. A minőség nemcsak a tanulási eredményekben vagy az oktatás folyamatában áll, hanem abban is, hogy az oktatási és képzési rendszerek milyen módon gondoskodnak az egyéni, társadalmi és gazdasági szükségletekről, valamint a méltányosság fokozását és a jólét javítását is jelenti;
5. a tanárok, az oktatók, az egyéb oktatói személyzet, és az orientációs és tanulói jóléti szolgáltatások motiváltsága, szakismeretei és kompetenciái, valamint az iskola vezetőségének minősége kulcsfontosságú tényezők a magas szintű tanulási eredmények megvalósítása szempontjából. Az oktatói személyzet erőfeszítéseit folyamatos szakmai fejlődésnek, valamint a szülőkkel, a tanulói jóléti szolgáltatásokkal és a tágabb közösséggel folytatott megfelelő együttműködésnek kell támogatnia. Ezen túlmenően, a magas szintű tanítási és tanulási környezet a tanulás számára megfelelő feltételeket biztosít, és hozzájárul a pozitív tanulási eredményekhez;
6. a kutatások azt bizonyítják, hogy az iskola-előkészítő oktatás, valamint a célzott korai intervenciók programok az egész életen át tartó tanulás teljes folyamatában – különösen legkedvezőtlenebb helyzetűek számára – hosszú távon a legnagyobb megtérülést biztosíthatják. Pozitív emberi és társadalmi-gazdasági eredményekkel járnak, amelyek a további oktatásban és a felnőttkorban is megmaradnak. Tiszteletben tartva a tagállamok arra irányuló felelősségét, hogy megszervezzék oktatási és képzési rendszereiket, egyes kutatási eredmények szerint bizonyos esetekben a tanulók túlságosan korai, képességeik alapján elkülönített iskolatípusokba történő besorolása kedvezőtlen hatást fejt ki a kedvezőtlenebb helyzetű tanulók teljesítményére;
7. az oktatási intézményeknek mint tanulási közösségeknek a tágabb tanulási környezetre kell összpontosítaniuk a hatékonyság, igazságosság és általános jólét elősegítése és fenntartása érdekében. A speciális oktatási szükségletekkel rendelkező tanulók azonosítása és támogatása érdekében különleges intézkedésekre van szükség. Ezen intézkedéseknek többek között biztosítaniuk kell az elegendő számú speciálisan képzett oktatói és orientációs személyzetet, valamint a magas színvonalú, tanulói jóléti szolgáltatásokat és a megfelelő forrásokat. Bár a korai beavatkozáshoz szükséges, több ágazatra kiterjedő együttműködés, és az oktatás és képzés terén a méltányosság biztosítását célzó különleges intézkedések elkerülhetetlenül további költségeket jelentenek, hosszú távon azonban hasznot hoznak azáltal, hogy segítik elkerülni a kirekesztésből eredő, jövőbeli költségeket;
8. a felső középfokú oktatásban való részvétel javítása, valamint a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése alapvető fontosságú a modern tudásalapú társadalmon belüli foglalkoztathatóság javítása, a társadalmi befogadás és az aktív állampolgárság ösztönzése, valamint az európai szociális modell megerősítése érdekében. Mivel növekszik a szakismeretek iránti munkaerő-piaci igény, egyre fontosabb a fiatalabb generációk számára elérhetővé tenni a képesítéseket és szakismereteket, ezáltal javítva foglalkoztatási és társadalmi integrációs kilátásaikat;
9. az európai egyetemek modernizálásának szükségessége – tekintve az oktatást, a kutatást és innovációt összekapcsoló szerepüket – nemcsak a szélesebb értelemben vett lisszaboni stratégia sikerének előfeltétele, hanem az egyre inkább globalizálódó és tudásalapú társadalom irányába való általános elmozdulás része is. A tanulók számának, valamint a

magas színvonalú oktatás és kutatás költségeinek növekedése a köz- és magánforrások fokozott és/vagy hatékonyabb felhasználását teszi szükségessé. A magas szintű felsőoktatás továbbá kulcsszerepet játszik az oktatás és képzés egészében azáltal, hogy képzést nyújt a jövő oktatói személyzete számára, valamint megújítja és naprakésszé teszi az oktatás alapjául szolgáló tudást;

10. a szakoktatás és -képzés jelentős hatást gyakorol a foglalkoztatásra és a társadalmi integrációra. A fiataloknak biztosított megfelelő felsőfokú képesítések és az alacsonyan képzett és hátrányos helyzetű csoportok szakismereteinek és kompetenciáinak javítása már rövid távon is jelentős gazdasági előnyöket teremt. A kompetenciaalapú képzési rendszerek, valamint az iskolarendszeren kívül szerzett ismeretek elismerésére szolgáló egyéb mechanizmusok előmozdítják a hatékonyságot és a méltányosságot azáltal, hogy a formális képesítések mellett figyelembe veszik a nem formális és informális tanulási eredményeket is. Az érintettek – beleértve a szociális partnereket és az ágazati szervezeteket – közötti partnerségek ösztönzése javíthatja továbbá a szakoktatási és szakképzési programok hatékonyságát és vonzerejét.
11. a gyors technológiai fejlődés és Európa demográfiai szerkezetében bekövetkező változások szükségessé teszik a felnőttek – különösen az alacsonyabb képzettségűek – szakismereteinek, képzéseinek és kulcskompetenciáinak naprakésszé tételére és frissítésére való, nagyobb fokú befektetést. Rövid távon a befektetéseknek a munkaerő meglévő ismereteinek és kompetenciáinak naprakésszé tételére és frissítésére való összpontosítása járul gyorsan hozzá a gazdasági növekedéshez és a versenyképességhez, valamint az idősebb munkaerő korai nyugdíjazásának megakadályozásához. A felnőttek tanulása kulcsszerepet játszik az új kulcskompetenciák, mint például a digitális ismeretek elsajátításában, és ezáltal hozzájárul a nagyobb fokú társadalmi befogadáshoz, valamint a közösség életében és a társadalomban való – a nyugdíjazást követően is jellemző – tevékenyebb részvételhez;

FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT, hogy

1. folytassák annak mérlegelését, hogy az oktatási és képzési rendszereik finanszírozására, igazgatására és irányítására vonatkozó, jelenlegi szabályozások megfelelően tükrözik-e a hatékonyságról és a méltányosságról való gondoskodás szükségességét, és így optimálisan használják-e fel az erőforrásokat. Erre tekintettel a tagállamok felkérést kapnak annak megvizsgálására, hogy milyen módon lehetséges a jelenlegi szabályozások fejlesztése az oktatási egyenlőtlenségek okozta rejtett, de magas költségek elkerülése érdekében;
2. rövid és hosszú távon egyaránt biztosítsák az oktatási és képzési reformok és befektetések hatékony célzottságát a

tudásalapú társadalom igényeinek – magasabb szintű minőség és méltányosság révén való – kielégítése érdekében, különös figyelmet szentelve az iskola-előkészítő oktatásnak, a célzott korai intervenció programoknak, valamint az igazságos oktatási és képzési rendszereknek, amelyek célja olyan lehetőségek, hozzáférés és bánásmód biztosítása, amely független a gazdasági-társadalmi környezettől és egyéb olyan tényezőktől, amelyek hátrányhoz vezethetnek az oktatásban. Ezenfelül a magas színvonalú tanítás hátrányos helyzetű területeken való biztosítását különösen ösztönözni kell.

3. biztosítsák az emberi erőforrások megfelelő finanszírozását, és adott esetben növeljék az állami finanszírozást és ösztönözzék a nagyobb kiegészítő magán-hozzájárulásokat a felsőoktatáshoz való igazságosabb hozzáférésről való gondoskodás érdekében. A felsőoktatás és a kutatási ágazatok modernizációja szintén nélkülözhetetlen hatékonyságuk növelése érdekében. Mérlegelni kell továbbá a vállalkozásokkal a kutatás és fejlesztés terén való együttműködési kapcsolatok ösztönzését;
4. biztosítsák a felnőttoktatás és a szakmai továbbképzés és továbbtanulás megfelelő finanszírozását és ösztönözzék a munkáltatókkal való aktív partnerségeket a gazdaság – többek között regionális és helyi szintjén fellépő – képzési igényeinek megállapítása érdekében;
5. ösztönözzék az oktatási reformok és befektetések eredményeire és társadalmi hasznára irányuló kutatást. Az elszámoltathatósághoz, valamint az oktatási és képzési rendszerekben belül a minőség, a méltányosság és a hatékonyság megteremtéséhez szükséges intézkedések foganatosításához koherens, megfelelő, megbízható és tényeken alapuló információkra van szükség. Az ellenőrzésnek, az értékelésnek és a minőségbiztosításnak ugyanakkor objektív és átlátható visszajelzést és támogatást kell nyújtania a tanítási és tanulási módszerek és gyakorlat fejlesztése érdekében;

FELKÉRIK A BIZOTTSÁGOT ÉS A TAGÁLLAMOKAT, hogy

1. működjenek együtt a megfelelő kutatói hálózatokkal az oktatási és képzési reformokat támogató, átfogóbb és integráltabb elemzések biztosítása érdekében, és – adott esetben – alakítsanak ki az oktatási és képzési rendszerek hatékonyságára és igazságosságára alkalmazandó, nemzetközi szinten összehasonlítható mutatókat;
2. ösztönözzék és támogassák – nemzeti és nemzetközi szinten – az oktatási és képzési reformok és befektetések társadalmi és gazdasági hatásaira irányuló kutatásokat. További kutatások szükségesek, elsősorban a jelenleg nem megfelelően kutatott ágazatokban, mint például az iskola-előkészítő oktatás, a szakképzés, az egész életen át tartó tanulás és az oktatás gazdaságtana, valamint különösen a magán-hozzájárulások hatása terén;

3. használják fel a megfelelő kutatási eredményeket és a meglévő adatokat annak érdekében, hogy az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogrammal kapcsolatos nemzeti jelentések és a 2008. évi közös időközi jelentés elkészítésekor, valamint az európai oktatási és képzési rendszerek közös célkitűzéseire és azok 2010. utáni előmozdítására vonatkozó, lehetséges javaslattal kapcsolatban összekapcsolják a minőség, a méltányosság és a hatékonyság dimenzióit;
 4. az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram keretében a hatékonyság és méltányosság kérdésében szervezzenek és hajtsanak végre együtt tanulási tevékenységeket;
 5. megfelelő mértékben használják fel az egész életen át tartó tanulás programját, a strukturális alapokat és a hetedik kutatási keretprogramot az oktatási és képzési rendszerek hatékonysági és méltányossági vonatkozásának támogatása érdekében.
-